

Una treva diferent: 1994, l'IRA i Westminster

L'IRA va ordenar a tots els seus voluntaris que posaren fi a la campanya armada a partir de les 15 h del dijous 28 de juliol del 2005, data en què fou presa aquesta imatge.

La propaganda oficial és una cosa, la realitat és distinta. Jimmy deu de tenir raó, quan assenyala vagament amb el dit la casa dels seus pares dins una zona acolorida en vermell, als afores de Belfast, sobre un mapa confeït pel Centre de Justícia Social –que patrocina Ian Duncan Smith, diputat conservador i avui membre del gabinet de govern britànic. Mentre escura els gots amb una tovallola ratllada darrere el taulell del restaurant Brunswick House, a la cantonada de Saint George's Wharf, a Londres, el jove nord-irlandès conta la seua història.

Per a ser honestos, sembla que viure aquest dies a qualsevol dels sis comtats de l'Ulster sota l'administració parcial britànica és una prova d'estima desesperada al país, o de manca de diners per a emigrar. “La fragilitat de la regió és una conseqüència del conflicte”, escriu per correu electrònic Gavin Poole, director de l'informe *Breakthrough Northern*

Quan, ara fa setze anys, l'Exèrcit Republicà Irlandès (IRA) va proclamar al setembre la fi de la seua campanya militar, els únics sorpresos van ser els protestants de l'Ulster. La declaració va fracassar, però el procés de pau ja s'havia engegat; i comptava amb Londres d'aliat.

Ireland que el Centre de Duncan Smith ha publicat aquest setembre. Segons Poole, “el trencament en les relacions socials i les addiccions a l'alcohol i les drogues formen part del trauma provocat per la violència. Només ara que es consolida el procés de pau som capaços de regenerar les nostres opcions de futur”.

Prop del 14% dels infants d'Irlanda del Nord han nascut a llars on cap adult no treballa. Hi ha 20.000 homes i dones amb l'edat de Jimmy –menors de 26 anys– desocupats i, més preocupant encara, sense cap programa d'estudis o ensenyament, ni tan sols a temps parcial.

Un de cada cinc dels 275.000 pensionistes de la regió són pobres, i el panorama per la resta, fent una ullada a les dades del departament d'empresa de l'executiu autònom, inspiren commiseració: des del 2008, l'economia s'ha encongit el 4%, amb caigudes del 15,1% en el sector manufacturer i del 31,8% en l'enginyeria. Però aquesta és només una de les grans disparitats que sorgeixen de la comparació entre la situació a Irlanda del Nord i al País Basc.

Entre sobiranistes. “Reconeixem les dimensions de l'actual ocasió i, per tal d'empènyer el procés democràtic i emfasitzar el nostre compromís definitiu amb el seu èxit, els caps de l'IRA hem decidit que, des d'aquesta mitjanit del 31 d'agost del 1994, aturem completament les operacions militars.” Si no la millor prosa, la bona voluntat hi era. John Major, llavors primer ministre del Regne Unit i líder del Partit Conservador, va respondre l'anunci del grup armat amb un estil similar: “Hem deixat endarrere el començament del procés, però encara no en podem veure el final.”

“Precisament perquè els conservadors eren el partit sobiranista britànic”, explica Brendan O'Leary, professor de la London School of Economics, “el partit del ‘mai no farem un pas enrere’ davant l'enemic foraster i els propietaris hegemònics morals del patriotisme de la Gran Bretanya, el procés va superar els pronòstics més pessimistes i va ser presidit amb encert”.

Dues setmanes més tard, el govern britànic va donar ordres a la cadena

Un membre de l'IRA fent un discurs al final d'una manifestació a la ciutat nord-irlandesa de Crossmagher.

pública de televisió BBC que tornara a emetre imatges i notícies provinents del Sinn Féin, la branca política de l'IRA. Havien estat desterrats de les pantalles des de l'octubre del 1988, juntament amb la resta d'organismes i petites societats terroristes paramilitars d'Irlanda del Nord.

En efecte, el manifest solemne d'alto-el-foc de l'IRA va crear confusió i incredulitat, però l'executiu de Londres la va rebre amb els braços oberts, i s'hi va aferrar amb força. Probablement des de la Rebel·lió Irlandesa del 1641, quan el parlament de Westminster va refusar d'enviar-hi tropes fins i tot en oposició als desigs del monarca Carles I, aquest va ser el gest més clar i ferm de nobel·ligerància que Londres mostrava a la població irlandesa, majoritàriament catòlica, del nord de l'illa.

El febrer del 1995, el gabinet de John Major va expressar la seua "confiança que hem de donar suport absolut al dret de cada individu i comunitat a definir la seua identitat a Irlanda del Nord". Va ser al març quan el secretari d'estat per a Irlanda del Nord, Patrick Mayhem, va indicar que el desarmament de l'IRA i la destrucció de la seua reserva militar eren punts indispensables de les con-

verses. Aquell maig, 23 anys després de la primera trobada entre un *premier* del Regne Unit i un representant republicà nord-irlandès, membres del govern de John Major van rebre Gerry Adams, l'home fort del Sinn Féin fins avui mateix.

L'any següent, l'IRA va fer esclatar una bomba al barri de Docklands de Londres on van morir dues persones, i quasi va assolir la meitat del centre urbà de Manchester en un altre atemptat de mides terribles. Els qui pretenien la tornada de la guerra civil calenta entre Belfast i Londres, no obstant això, ja havien fet tard.

I l'oposició? "El mite que el laborisme era el partit contrari a la partició d'Irlanda, era infundat", comenta Paul Arthur, cronista del Partit Laborista; "va ser precisament un govern laborista que va concedir a la regió representació parlamentària extra a Westminster, un error enorme perquè va fer entendre als unionistes que el seu futur anava lligat estretament a Londres. El seu ideari era el de l'integracionisme, és a dir, considerar Irlanda del Nord com una demarcació més del Regne Unit".

D'acord amb les memòries de Bernard Donoghue, assessor especial del govern

laborista durant els anys 70, els seus ministres "mai no van discutir Irlanda del Nord com una qüestió nacional ni de drets humans, sinó simplement com un afer de legalitat i ordre social".

Quan Margaret Thatcher va obrir la porta negra de Downing Street, al barri de Whitehall, i va prendre possessió de la residència oficial del primer ministre, res no feia preveure que hi hauria cap transformació radical en l'actitud de Londres per Dublín i Belfast, ni a la dreta ni a l'esquerra de la Cambra dels Comuns. Però dos anys més tard, el 1981, al document sobre política nord-irlandesa del Partit Laborista es llegia: "Aquest partit, des de fa molt i amb coratge, defensa la idea que Irlanda hauria de reunir-se, per la via pacífica i amb el consens que calga."

El diputat laborista Harry Barnes ho va recordar a la seua manera quan l'IRA, el 1996, va trencar l'alto-el-foc del 1994: "Als qui s'impacienten, els dic que és comprensible d'exasperar-se, però cal no ignorar els beneficis de la pau. La pau salva vides, ferits i ens estalvia milions de lliures esterlines."

Protestants protestant. Per als professors Mari Fitzduff i Liam O'Ha-

gan, de l'Institut Internacional de Recerca sobre Conflictes, dues condicions polítiques són a la base del procés de pau nord-irlandès: l'una, "la missió del Partit Socialdemòcrata i Laborista irlandès perquè el Sinn Féin col·laborara en objectius nacionalistes comuns entre Dublín i Belfast"; l'altra, el diàleg "continu, tot i que de mala gana, entre els governs del Regne Unit i d'Irlanda del Nord".

El polític Paul Dixon en discrepa. "Des de la dècada dels 50 les enquestes corroboren que hi ha una majoria creixent de britànics que no consideren Irlanda del Nord com a part de la seua nació britànica. Encara més –afegeix–, ja el 1967, a penes el 19% de l'opinió pública s'oposa a la reunificació d'Irlanda."

A parer de Dixon, té sentit que un govern conservador en minoria –i un John Major amb perspectives electorals en declivi– fora el que signara la declaració de Downing Street amb el *premier* irlandès, Albert Reynolds, sis mesos abans que l'IRA –el d'Irlanda del Nord– abjurara la lluita armada per primera vegada des de la seua fundació, el 1969. Billy McCarrick, estudiós dels partits polítics al Regne Unit, hi coincideix: "Quant a la qüestió irlandesa, mai

El 1993, el primer ministre britànic, John Major, i l'irlandès, Albert Reynolds, signaren la declaració de Downing Street, en què reconeixien el dret d'autodeterminació d'Irlanda del Nord.

no va ser observada com una causa en ella mateixa, sinó com una carta per a jugar en la política domèstica britànica, un factor per a aconseguir suport a la Cambra dels Comuns o per a soscarar el govern de torn."

A la comunitat protestant i els seus partits polítics unionistes, tanmateix,

se'ls va escapar que poguera haver-hi un guió sota allò que John Major va descriure en la seua autobiografia com "la coreografia del procés de pau" –o, dit d'una altra manera, "la *realpolitik* exigeix hipocresia", segons declaracions en l'anonimat al diari *The Times* d'un ministre de Major. "Els unionistes embolcallaven el Partit Conservador en la bandera de l'imperi Britànic amb una força tan exagerada –diu el professor O'Leary–, que ofegava la seua capacitat de maniobra, de respirar políticament, vaja."

Que fora el govern britànic, "particularment un de conservador –puntualitzava Duncan Morrow, que ha investigat les reaccions al si dels nord-irlandesos protestants i lleialistes a la corona d'Isabel II davant l'evolució del procés de pau–, que acordara un pacte com el de Downing Street [el 1993] amb la República Irlandesa, sense consultar l'Ulster unionista, va significar un xoc intens a la comunitat protestant, barrejat amb la sensació que el repte ja no seria el d'oposar-s'hi o no, sinó el de trobar una nova identitat amb Londres fora de l'equació".

Potser, de vegades, la pau més duradora és la que naix del desafecte.

*Victorià Jiménez
Londres*

Calendari d'un èxit

■ **9 de novembre del 1990**

Peter Brook, secretari d'estat per a Irlanda del Nord, declara que "el govern britànic no manté cap interès propi, ni estratègic ni econòmic, a Irlanda del Nord, i n'acceptarà la unió amb la República d'Irlanda. [...] Aquest govern no s'oposa a l'aspiració d'una Irlanda unida, sinó a la seua expressió violenta".

■ **17 de febrer del 1992**

El Sinn Féin publica un primer esborrany d'estratègia per a assolir la pau per la via política.

■ **28 de novembre del 1993**

La premsa de Londres revela que el primer ministre, John Major, ha participat en converses amb membres del Sinn Féin en trobades orga-

nitzades pels serveis d'intel·ligència domèstica, MI5.

■ **15 de desembre del 1993**

Declaració de Downing Street, entre els governs de la República d'Irlanda i del Regne Unit, en què reconeixen el dret d'autodeterminació d'Irlanda del Nord.

■ **29 de gener del 1994**

El govern dels Estats Units, presidit per Bill Clinton, garanteix el visat d'entrada al país per a Gerry Adams, líder del Sinn Féin.

■ **31 d'agost del 1994**

Anunci de treva de l'IRA.

■ **10 de maig del 1995**

Primera trobada entre membres del govern de John Major i el líder republicà irlandès, Gerry Adams.